

॥ अथ श्रीसाईसच्चरित ॥ अध्याय २९ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः॥ श्रीसरस्वत्यै नमः॥ श्रीगुरुभ्यो नमः॥ श्रीकुलदेवतायै नमः॥
 श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः॥ श्रीसद्गुरूसाईनाथाय नमः॥ गताध्यायीं जाहलें कथन । त्याहुनी
 या अध्यायीं श्रवण । करवितों श्रीचें अतर्क्य विंदान । कथानुसंधान एकचि॥१॥ ऐकून
 बाबांची अगाध लीला । इसवी सन एकूणीसशें सोळा । ते वर्षी एक भजनी मेळा । शिरडीस आला दर्शनार्थ
 ॥२॥ मंडळी ही सर्व प्रवासी । कीर्ती परिसिली ^१मद्रदेशीं । जात असतां काशीयात्रेसी । वाटेंत शिरडीसी उतरली
 ॥३॥ साईबाबा महासंत । धीर उदार आणि दान्त । यात्रेकरूंसी कृपावंत । पैसे अत्यंत वांटिती ॥४॥ दिडक्या
 चवल्या हाताचा कीस । अधेल्या-पावल्यांचा पाऊस । रुपये दहा कोणास वीस । कोणास पन्नास ते देत ॥५॥
 हें काय ^२सणासुदा दिसीं । कार्यविशेषीं कां पर्वकाळासी । प्रतिदिवशीं उक्त प्रमाणेंसीं । संतोषेंसीं अर्पीत ॥६॥
^३पहूड येती ^३भवय्ये नाचती । गवय्ये गाती भाट वानिती । तमासगीर मुजरे देती । भजनीं रंगती हरिभक्त ॥७॥
 ऐसे महाराज उदारवृत्ती । दानधर्मीं सढळ स्थिती । ऐकूनि कर्णोपकर्णीं ही कीर्ति । इच्छा धरिती दर्शनाची ॥८॥
 कधीं आलिया बाबांचे चितीं । पांथस्थांतेंही पैसे वांटिती । दीनदुबळ्यांचा परामर्ष घेती । कृपामूर्ति साईनाथ
 ॥९॥ पुरुष एक बाया तीन । मेळा अवघा चौघांमिळून । मेहुणी स्वस्त्री दुहिता आपण । संतदर्शनकामुक ॥१०॥

१. मद्रास (सध्याचे नाव चेन्नई) इलाख्यात २. सणावारी ३. तमासगीर लोक

घेऊनि साईंचें दर्शन । मंडळी पावली समाधान । करीत साईंपाशीं अनुदिन । प्रेमळ भजन नेमानें ॥११॥ सांप्रदाय रामदासी । भजन करीत अतिउल्हासी । बाबाही रुपया आठ आणे तयांसी । आलिया मनासी अर्पीत ॥१२॥ कधीं तयास बर्फीं देत । कधीं परतवीत रिक्तहस्त । बाबांचें हें ऐसें सदोदित । परी न निश्चित कांहींही ॥१३॥ पैसे वांटीत हें तों सत्य । नव्हतें यांत कांहींही असत्य । परी ते नव्हते सर्वास देत । ठावें न मनोगत कवणातें ॥१४॥ फकीर फुकरे भिक्षेकरी । सदैव येत बाबांचे द्वारीं । बाबा जरी दयाळू भारी । धर्म न करीत सर्वातें ॥१५॥ जयाची लाभकाळाची घडी । तयासीच ही सुखपरवडी । संतहस्तस्पर्शाची कवडी । लाभेल जोडी भाग्याची ॥१६॥ ये अर्थीची एक गोष्ट । ऐकतां श्रोते होतील संतुष्ट । करूनि तयांपुढें ती प्रविष्ट । धरूं मग वाट पुढील ॥१७॥ होऊनि प्रातःकाळची न्याहारी । बैसतां बाबा स्तंभाशेजारीं । धुनीसनिध मशिदीमाझारीं । येतसे पोरी *अमनी तें ॥१८॥ पोरी तीन वर्षांची नागडी । हातीं जिनतानी डबी उघडी । आई-जमलीसह तांतडी । येतसे ती घडी साधूनि ॥१९॥ अमनी बैसे मांडीवरी । डबी देई बाबांचे करीं । “बाबा रुपय्या रुपय्या” करी । हात धरी बाबांचा ॥२०॥ बाबांस मुलांचें वेड भारी । पोरही होती गोंडस साजिरी । मुके घेत कुरवाळीत करीं । पोरीस धरीत पोटाशीं ॥२१॥ बाबांनीं धरावें पोटाशीं । अमनीचें चित्त रुपयापाशीं । “बाबा देना देना मजशीं” । म्हणे खिशाशीं लक्ष सारें ॥२२॥ अमनीचा तों पोरस्वभाव । थोरामोठ्यांही तीच हांव । स्वार्थासाठींच धांवाधांव । परमार्थी भाव एकाद्या ॥२३॥ पोरीनें बसावें मांडीवरी । आईनें दूर कठड्याबाहेरी । हालूं नको देत तोंवरी ।

४. श्रीचा एक भक्त कोंडाजी यांची मुलगी

खुणावी पोरीस दुरूनि ॥२४॥ “तुझ्या बापाचें मी काय लागें । उठली ती सुटली माझ्या मागें । फुकटखाऊ मेले ‘निलागे’ । म्हणावें रागें बाबांनीं ॥२५॥ परी हा राग बाह्यात्कारी । अंतरीं प्रेमाच्या उसळती लहरी । हस्त घालूनि खिशाभीतरीं । रुपया बाहेरी काढावा ॥२६॥ घालूनियां तो डबींत घट्ट । झांकितां आवाज होई जो खट्ट । डबी हातीं पडतां ती झट्ट । घराची वाट धरितसे ॥२७॥ हें तो होई न्याहारीवक्तीं । तैसेंच जंव ते लेंडीवरी निघती । तेव्हांही अमनीस रुपय्या देती । रागें भरती तैसेंचि ॥२८॥ ऐसे प्रति दिनीं दोन तिजला । सहा देत त्या जमलीला । पांच दादा केळकरांला । भाग्या सुंदरीला दोन दोन ॥२९॥ दहा ते पंधरा तात्याबासी । पंधरा ते पन्नास फकीरबाबांसी । आठ वांटिती गोरगरीबांसी । नित्यनेमेंसीं हें देणें ॥३०॥ असो ऐसी ही दानशीलता । मद्रासियांनीं एकोनि वार्ता । सहज उपजोनि अर्थस्वार्थता । भजनोपक्रमता मांडिली ॥३१॥ बाह्यतः तें भजन सुंदर । अंतरीं द्रव्याचा लोभ दुर्धर । पैसे देतात या आशेवर । राहिले सपरिवार शिरडींत ॥३२॥ त्यांतून तिघांस मोठी हांव । बाबांनीं द्यावें बहुत द्रव्य । परी साईपदीं भजन-सद्भाव । हा एक निजभाव स्त्रियेचा ॥३३॥ पाहुनीयां मेघा समोर । आनंदें एक नाचेल मोर । चंद्रालागीं जैसा चकोर । तैसाच आदर तिघेचा ॥३४॥ एकदां माध्यान्हींची आरती । चालतां साई कृपामूर्ति । पाहुनी बाईची सद्भावस्थिति । दर्शन देती रामरूपें ॥३५॥ इतरांस नित्याचे साईनाथ । बाईच्या दृष्टी जानकीकांत । डोळां घळघळ अश्रू स्रवत । पाहोनि विस्मित जन झाले ॥३६॥ दोहीं हातीं वाजवी टाळी । सर्वेच नयनीं आसुवें ढाळी । देखून हें अपूर्व ते वेळीं । जाहली मंडळी

विस्मित ॥३७॥ ऐसा पाहोनि तो देखावा । जिज्ञासा जाहली सकळांचे जीवा । इतुका प्रेमाचा पूर कां लोटावा ।
 आनंद व्हावा तियेसचि कां ॥३८॥ पुढें स्वपतीस तिसरे प्रहरिं । आपण होऊन आनंदनिर्भरीं । रामदर्शन-
 नवलपरी । वदे आचरित साईंचें ॥३९॥ नीलोत्पलदलश्याम । भक्तकामकल्पद्रुम । तो हा भरताग्रज
 सीताभिराम । दाशरथी राम मज दिसला ॥४०॥ किरीटकुंडलमंडित । वनमाला विराजित । पीतवास चतुर्हस्त ।
 जानकीनाथ मज दिसला ॥४१॥ शंख-चक्र-गदाधर । श्रीवत्सलांछन कौस्तुभहार । तो हा पुरुषोत्तम परात्पर ।
 रूपमनोहर देखिला ॥४२॥ म्हणे हा मानवरूपधारी । असामान्य लीलावतारी । जानकीजीवन मनोहारी ।
 धनुर्धारी मज दिसला ॥४३॥ फकीर दिसो हा बाह्यात्कारी । भिक्षाही मागो दारोदारीं । जानकीजीवन मनोहारी ।
 धनुर्धारी मज दिसला ॥४४॥ असो हा अवलिया उपराउपरीं । कोणास कैसाही दिसो अंतरीं । जानकीजीवन
 मनोहारी । धनुर्धारी मज दिसला ॥४५॥ बाई मोठी परमभावार्थी । पती तियेचा अत्यंत स्वार्थी । ऐसीच भोळी
 स्त्रियांची जाती । कैचा रघुपती ये स्थळीं ॥४६॥ मनीं वसे जैसें जैसें । भोळ्या भाविकां आभासे तैसें । आम्हां
 सकळां साईं दिसे । हिलाच कैसें रामरूप ॥४७॥ ऐसे कुतर्क करुनि नाना । केली तियेची अवहेलना । विषाद
 नाही बाईच्या मना । असत्य कल्पना ती नेणे ॥४८॥ ती पूर्वी मोठी अधिकारी । अशी तियेची आख्या भारी ।
 होतसे रामदर्शन सुखकारी । प्रहरोप्रहरिं तियेस ॥४९॥ पुढें जाहला द्रव्यलोभोद्भव । द्रव्यापाशीं नाही देव ।
 जाहला रामदर्शनीं अभाव । ऐसा हा स्वभाव लोभाचा ॥५०॥ साईंस हें तों सर्व अवगत । जाणुनी तिचें सरलें
 दुरित । पुनरपि रामदर्शन देत । पुरवीत हेत तियेचा ॥५१॥ असो पुढें तेच रात्रीं । कैसी वर्तली नवलपरी । गृहस्थ

देखे निद्रेमाझारीं। स्वप्न भारी भयंकर ॥५२॥ आपण आहोंत एका शहरीं। पोलीस एक आपणा धरी। मुसक्या बांधून आंवळी करकरी। टोकें निजकरीं मार्गे उभा ॥५३॥ तेथेंच एक पिंजरा ते जागीं। निकट तयाचिया बाह्यभागीं। साईही सर्व पहावयालागीं। उभेच कीं उगी निश्चळ ॥५४॥ पाहुनी महाराज संनिधानीं। जोडूनियां दोनी पाणी। करोनियां मुख केविलवाणी। दीनवाणी तंव वदे ॥५५॥ बाबा आपुली कीर्ती ऐकूनि। पातलों असतां आपुले चरणीं। प्रसंग हा कां आम्हांलागुनी। तुम्हीही असूनि प्रत्यक्ष ॥५६॥ महाराजीं प्रत्युत्तर दिधलें। “कृतकर्म अवघें पाहिजे भोगिलें”। गृहस्थ अति विनीत बोले। कांहीं न केलें ऐसें म्यां ॥५७॥ या जन्मीं तरी कांहीं न केलें। जेणें हें ऐसें संकट गुजरलें। तयावरी महाराज बोलले। “असेल केलें जन्मांतरीं” ॥५८॥ दिधलें मग प्रत्युत्तर तेणें। मागील जन्माचें मी काय जाणें। असलें तरी तें आपुले दर्शनें। भस्म होणें आवश्यक ॥५९॥ होतां आम्हां आपुलें दर्शन। अग्नीपुढें जैसें तृण। तैसें तें समूळ भस्म होऊन। कैसा न त्यापासून मुक्त मी ॥६०॥ तंव महाराज वदती तयास। “ऐसा तरी आहे काय विश्वास”। होय म्हणतां गृहस्थास। डोळे मिटावयास आज्ञापिती ॥६१॥ आज्ञेप्रमाणें डोळे मिटूनी। उभाच आहे तंव तत्क्षणीं। धाडदिशीं जैसें पडलें कोणी। आवाज श्रवणीं ऐकिला ॥६२॥ आवाज कानीं पडतां दचकला। डोळे उघडूनि पाहूं लागला। आपण बंधनिर्मुक्त दिसला। पोलीस पडला रक्तबंबाळ ॥६३॥ तेणें मनीं अत्यंत घाबरला। महाराजांकडे पाहूं लागला। हांसून मग ते म्हणती तयाला। “भला सांपडलास तूं आतां ॥६४॥ आतां येतील अमलदार। पाहून येथील सर्व प्रकार।

तूच दांडगा म्हणतील अनिवार। पुनः गिरफदार 'करतील' ॥६५॥ मग तो गृहस्थ वदे तत्त्वतां। बाबा आपण खरेंच बोलतां। कसेंही करा सोडवा आतां। दिसेना त्राता तुम्हांविण ॥६६॥ ऐसें ऐकूनि साई वदती। "पुनश्च लावीं नेत्रपातीं"। तैसें करूनि डोळे जों उघडिती। नवल स्थिति आणीक ॥६७॥ आपण पिंजऱ्याचे बाह्यदेशीं। महाराज साई आपुलेपाशीं। घातलें साष्टांग नमन त्यांसी। बाबा मग पुसती तयातें ॥६८॥ "आतांचा तुझा नमस्कार। आणि यापूर्वीं जे 'घालीस निरंतर। आहे काय दोहींत अंतर। करून विचार सांगें मज" ॥६९॥ तंव तो गृहस्थ देई उत्तर। जमीन-अस्मानाचें अंतर। केवळ द्रव्यार्थ पूर्वनमस्कार। सांप्रत परमेश्वरभावानें ॥७०॥ पूर्वीं कांहींही भाव नव्हता। इतकेंच नव्हे मुसलमान असतां। आपण आम्हां हिंदूस भ्रष्टवितां। होता चित्तीं हा रोष ॥७१॥ तयावरी बाबा पुसती। "नाहीं काय तुझिया चित्तीं। मुसलमानाच्या देवांची भक्ति"। नाहीं म्हणती गृहस्थ ॥७२॥ पुसती बाबा तयालागुनी। "पंजा नाहीं का तुझिया सदनीं। पूजीत नाहींस का ताबुताचे दिनीं। पाहीं मनीं विचारूनी ॥७३॥ 'काड-बिबी' ही आहे सदनीं। लग्नकार्यासी तिजला पूजुनी। तुष्टवितोस ना मानपानीं। मुसलमानी दैवत हें" ॥७४॥ होय म्हणुनी मान्य करितां। आणीक काय इच्छा पुसतां। निजगुरू रामदास 'दर्शनता। उपजली आस्था गृहस्था ॥७५॥ महाराज मग तयाप्रती। मार्गे वळून पहा म्हणती। मग जों मार्गे वळून पाहती। समर्थ 'मुर्ति सन्मुख ॥७६॥ पडतांच समर्थांचे पायीं। अदृश्य जाहलें ठाईचे ठायीं। मग तो जिज्ञासापूर्वक पाहीं। आणीक कांहीं विचारी ॥७७॥ बाबा आपुलें जाहले वय।

म्हातारा हा दिसतो ^{१२}काय। आहे आपणा ठावा काय। ^{१३}आयुर्दाय आपुला ॥७८॥ काय वदसी मी म्हातारा
 आहें। माझिया सवें धांवुनी पाहें। म्हणोनि साई जों धांवताहे। हा लागलाहे माघारा ॥७९॥ महाराज सवेग
 धांवतां। धुळोरा जो उसळला वरता। तेच संधीस पावले अदृश्यता। पावली जागृतता गृहस्थास ॥८०॥ असो
 तो जें लाधला जागृती। मनीं विचारितां स्वप्नस्थिती। तात्काळ पालटली चित्तवृत्ती। वानी महती
 बाबांची ॥८१॥ पाहुनी ऐसी चमत्कृती। साईपदीं जडली भक्ति। बाबांविषयीं संशयवृत्ती। मावळली
 परिस्थिती पूर्वील ॥८२॥ पाहूं जातां अवघें स्वप्न। परी तीं उत्तरें आणि ते प्रश्न। ऐकूनि श्रोतां करावा ग्रहण।
 भावार्थ गहन आंतील ॥८३॥ हा प्रश्नोत्तर-अनुवाद। मद्रासी पावला परमबोध। विराला साईसंबंधीं विरोध।
 हास्यविनोदरूपानें ॥८४॥ दुसरे दिवशीं प्रातःकाळीं। मंडळी मशिदीं दर्शना आली। दोन रुपयांची बफीं
 दिधली। कृपा केली साईनाथें ॥८५॥ तैसेच पळवचे रुपये दोन। बाबांनीं तयां समस्ता देऊन। घेतलें कांहीं
 दिवस ठेवून। भजन-पूजन चाललें ॥८६॥ पुढें कांहीं काळ क्रमिला। निघाली मंडळी जाण्याला। नाहीं जरी
 बहु पैसा लाधला। भरपूर लाभला आशीर्वाद ॥८७॥ “अल्ला मालिक बहोत देगा। अल्ला तुम्हारा अच्छा
 करेगा”। पुढें हेंच कीं आलें ^{१४}उपेगा। लागले मार्गा ते जेव्हां ॥८८॥ साईचिया आशीर्वचनीं। साईची आठवण
 ध्यानीं मनीं। मार्ग चालतां दिवसरजनीं। दुःख ना स्वप्नीं तिळभरी ॥८९॥ घडली आशीर्वादानुरूप। यथासांग
 यात्रा अमूप। वाटेस न होतां यत्किंचित ताप। पातले सुखरूप निजगृहा ॥९०॥ मनीं चिंतिल्या होत्या एका।

त्या घडून, घडल्या यात्रा अनेका। वानीत साईवचनकौतुका। आनंद सकळिकां अनुपम ॥११॥ शिवाय संताचें
 आशीर्वचन। “अल्ला अच्छा करील” हें वचन। अक्षरें अक्षर सत्य होऊन। मनोरथ पूर्ण जाहला ॥१२॥ ऐसे ते
 समस्त तीर्थोपासक। भगवद्भक्त मद्रासी लोक। सकळ सत्वस्थ सात्विक। बंधमोचक साई त्यां ॥१३॥
 ऐसीच सुरस आणिक कथा। सांगतो परीसिजे सादर श्रोतां। भक्तिभावे श्रवण करितां। आश्चर्य चित्ता
 प्रकटेल ॥१४॥ भक्तकाजकल्पद्रुम। कैसे साई दयाळू परम। कैसे सप्रेम भक्तांचे काम। पुरवीत अविश्रम
 सर्वदा ॥१५॥ ठाणें जिल्ह्यांत वांद्रें शहर। तत्रस्थ एक भक्तप्रवर। रघुनाथराव तेंडूलकर। चतुर-धीर
 बहुश्रुत ॥१६॥ सदा आनंदी मोठे प्रेमी। विनटले साईचे पादपद्मीं। तेथील बोधमकरंदकामीं। अखंड नामीं
 गुणगुणत ॥१७॥ रूप देऊनि ‘भजनमाला’। वर्णिली जयांनीं साईलीला। ती भक्तिप्रेमें वाचील त्याला।
 साईच पावला ^१“पावलीं ॥१८॥ सावित्री नामें त्यांचें कलत्र। बाबू त्यांचा ज्येष्ठ पुत्र। पहा त्यांचा अनुभव
 विचित्र। परिसा तें चरित्र साईचें ॥१९॥ एकदां बाबू साशंकितमन। वैद्यकीय पाठशाळेमधून। घेऊन परदेशीय
 वैद्यकी शिक्षण। परीक्षेलागून बैसेना ॥१००॥ त्यानें रात्रीचा दिवस करून। अभ्यास केला अति कसून। सहज
 ज्योतिष्यास केला प्रश्न। परीक्षेंत उत्तीर्ण होईन कां ॥१०१॥ चाळूनि पंचांगाचीं पानें। ज्योतिषी पाही ग्रहांचीं
 स्थानें। राशी नक्षत्रें मोजूनि बोटानें। संचित मुद्देनें अवलोकी ॥१०२॥ म्हणे केलात परिश्रम थोर। परी ये वर्षीं न
 ग्रहांचा जोर। पुढील वर्ष फार श्रेयस्कर। परीक्षा निर्घोर ते वर्षीं ॥१०३॥ बैसून परीक्षेस काय सार्थक। होणार

जरी श्रम निरर्थक। विद्यार्थ्यांनिं हा घेतला वचक। तेणें तो दचकला मनासी ॥१०४॥ पुढें तया विद्यार्थ्यांची माता। अल्पावकाशीं शिरडीस जातां। नमितां साईचरण माथां। कुशल वार्ता चालल्या ॥१०५॥ निघाली तेंही ही कथा। करुणावचनीं बाबांसी प्रार्थितां। म्हणे मुलगा परीक्षेस ^{१६}बसता। असती अनुकूलता ग्रहांची ॥१०६॥ पत्रिका पाहिली ज्योतिष्यांहीं। म्हणती यंदा योग नाहीं। असून अभ्यासाची तयारीही। मुलगा न जाई परीक्षेस ॥१०७॥ तरी बाबा ही काय ग्रहदशा। यंदा अशी कां ही निराशा। पडेल एकदां पदरीं परीक्षा। ऐसी बहु आशा समस्तां ॥१०८॥ ऐकून बाबा वदले वचन। “सांगें तयास माझें ^{१७}मान। पत्रिका ठेवीं गुंडाळून। बैसें जा स्वस्थमन परीक्षे ॥१०९॥ नादा कुणाच्या लागूं नका। जन्मपत्रिका पाहूं नका। सामुद्रिका विश्वासूं नका। चालवा निका अभ्यास ॥११०॥ म्हणावें मुलास येईल यश। स्वस्थचित्तें परीक्षेस बैस। होऊं नको असा निराश। ठेवीं विश्वास मजवरीं” ॥१११॥ असो बाबांची आज्ञा घेऊनी। आई परतली ग्रामालागुनी। मुलास बाबांचा निरोप कथुनी। उत्साहें जननी आश्वासी ॥११२॥ ऐसा तो साईवचनोल्हास। मुलगा बैसला परीक्षेस। उत्तरेंही लेखी प्रश्नांस। यथावकाश दीधलीं ॥११३॥ लेखी परीक्षा पूर्ण झाली। उत्तरेंही संपूर्ण लिहिली। परी ^{१८}आत्मविश्वासें घेरली। संशयें चळली स्थिरबुद्धि ॥११४॥ असतां लिहिलीं सम्यगुत्तरें। उत्तीर्ण व्हावया तितुकीं पुरे। परी विद्यार्थिया वाटे ते अपुरें। सोडिला धीर तयानें ॥११५॥ वस्तुतः लेखी परीक्षेंत पास। होता तरी त्यास वाटे मी नापास। तेणें होऊन तो उदास। तोंडी परीक्षेस बैसेना ॥११६॥ तोंडी परीक्षेस आरंभ झाला।

१६. बसला असता. १७. ऐक १८. स्वतःबद्दल स्वतःसच असलेला अविश्वास

प्रथम दिवस तैसाच गेला। दुसरे दिवशीं एक स्नेही आला। विद्यार्थी देखिला भोजनस्थित॥११७॥ म्हणे ही काय आश्चर्यता। परीक्षकाला तुझी चिंता। म्हणे जा पाहून ये आतां। तेंडुलकर नव्हता कां काल॥११८॥ लेखी परीक्षेंत तो नापास। त्या तोंडीचे किमर्थ सायास। म्हणून घरीं तो बैसला उदास। स्पष्ट मीं त्यास सांगितलें॥११९॥ तेव्हां परीक्षक वदे तूं जाई। असेल तैसा घेऊन येई। “लेखी परीक्षेंत पास” ही देई। आनंददायी खबर त्या॥१२०॥ मग तो आनंद काय पुसावा। केला महाराज साईंचा धांवा। न घेतां एक क्षणाचा विसांवा। उल्हासभावे धांवला॥१२१॥ असो पुढें जाहलें गोड। परीक्षेची पुरली होड। दिधली वृढ निजपदीं जोड। साईंनीं कोड पुरवुनी॥१२२॥ दळावयाच्या जात्याचा खुंट। हालहालवुनी बसविती घट्ट। तैसीच गुरूपदनिष्ठेची गोष्ट। हालवुनी चोखट साई करी॥१२३॥ ऐसें न कोणा केव्हांही कथिती। जेणें न हालेल चित्तवृत्ती। हे तों बाबांची नित्य प्रचीती। निष्ठा ये रीतीं वृढ करिती॥१२४॥ चालूं जातां कथिल्या वाटे। आरंभीं आरंभीं गोड वाटे। पुढें ऐसे पसरितील सराटे। कांटेच कांटे चोंहींकडे॥१२५॥ मग त्या निष्ठेस फुटतील फांटे। सहज मनीं संशय दाटे। किमर्थ साई या आडवाटे। आणी हें वाटे मनाला॥१२६॥ परी हें ऐसें जेथें वाटे। तेथेंच श्रद्धा धरा नेटें। कसोटीच हीं प्रत्यक्ष संकटें। तेणेंच^{१९} पैठे वृढ श्रद्धा॥१२७॥ देऊनियां संकटां तोंड। करितां साईस्मरण अखंड। होती सकळ अपाय दुखंड। शक्ती ही प्रचंड नामाची॥१२८॥ हेंच या अंतरायांचें प्रयोजन। तेंही करी साईच निर्माण। तेव्हांच घडेल साईस्मरण। संकटोपशमनही तेव्हांच॥१२९॥

१९. प्रवेश करिते.

असो याच मुलाचे वडील । भक्त बाबांचे अति प्रेमळ । धीर उदार सत्त्वशील । गात्रें शिथिल जाहलीं ॥१३० ॥
 प्रसिद्ध परदेशीय व्यापारी । पेढी जयांची मुंबई शहरीं । इमानें इतबारें तयांचे पदरीं । केली नोकरी
 तयांनीं ॥१३१ ॥ पुढें होतां वृद्धापकाळ । नेत्रांस येऊं लागली झांकळ । इंद्रियें निजकार्यी विकळ । वांछिती
 निश्चळ आराम ॥१३२ ॥ काम कराया उरली न शक्ति । म्हणून सुधारावया प्रकृती । रघुनाथराव रजा घेती ।
 स्वस्थ विश्रांती भोगिती ॥१३३ ॥ पुढें ती रजा संपूर्ण भरली । नाहीं पूर्ण विश्रांती लाभली । म्हणून मागुती अर्जी
 लिहिली । रजा प्रार्थिली आणीक ॥१३४ ॥ अर्जी देखूनियां २० उपरी । अपेक्षित रजेची शिफारस करी । परी त्या
 पेढीचे वरिष्ठाधिकारी । पूर्ण विचारी दयाळू ॥१३५ ॥ धनी मनाचा उदार । पाहुनी आपुला इमानी चाकर । देई
 प्रेमाची अर्धी भाकर । पुढील चरितार्थ चालावया ॥१३६ ॥ ऐसी ही सरकारी पद्धत । उत्तम पेढ्याही प्रसंगोपात ।
 प्रामाणिक सेवकांनिमित्त । उत्तेजनार्थ अवलंबिती ॥१३७ ॥ परी ही भाकर माझा धनी । देईल काय
 मजलागुनी । पडेन जेव्हां मी २१ बेकार होउनी । ऐसिया चिंतनीं पडले ते ॥१३८ ॥ दीडशें अवघा माझा पगार ।
 पाऊणशेंच्या पेन्शनावर । पडेल दिनचर्येचा भार । मनांत विचार घोळत ॥१३९ ॥ परी पुढें जाहली मौज । पहा
 बाबांचें नवल भोज । रघुनाथरावांचे कुटुंबा हितगुज । २२ पुसती तें चोज परिसिजे ॥१४० ॥ अखेरचा हुकूम
 व्हावया आधीं । असतां पंधरा दिसांचा अवधी । जाऊनि तियेच्या स्वप्नामधीं । पुसती बुद्धि तियेस ॥१४१ ॥
 “शंभर द्यावे माझी मनीषा । पुरेल ना तव मनींची आशा” । बाई वदे हें काय पुसा । आम्हां भरंवसा

२०. वरिष्ठ २१. नोकरीविरहित २२. कौतुक.

आपुलाच ॥१४२॥ तिकडे ठराव अर्जीवर। घुनाथराव इमानी नोकर। बहुत जाहली सेवा आजवर। ^{२३}अर्धी भाकर द्यावी त्यां ॥१४३॥ मुखें जरी वदले शंभर। दहा दिधले आणीक वर। ऐसे हे समर्थ करुणाकर। प्रेम अनिवार भक्तांचें ॥१४४॥ आतां परिसा आणीक एक। कथा सुंदर मनोरंजक। भक्तप्रेमोल्हासकारक। आनंददायक श्रोतयां ॥१४५॥ डॉक्टर नामें क्यापटन हाटे। बाबांचे भक्त श्रद्धालू मोठे। बाबांनीं स्वप्नांत दर्शन पहांटे। दिधलें तें गोमटें कथानक ॥१४६॥ हाटे राहती ग्वालेरीं। बाबांस देखती स्वप्नामाझारी। पहा बाबांची प्रश्नकुसरी। हाटेही उत्तरीं काय वदती ॥१४७॥ म्हणती बाबा मज विसरलासी काय। तात्काळ हाट्यांनीं धरिले पाय। जरी विसरलें लेंकरूं माय। तरणोपाय कैसेनी ॥१४८॥ उठून बागेंत गेले तांतडी। खुडिली ताजी वालपापडी। शिधा साहित्य दक्षिणा रोकडी। भक्ति परवडी सिद्ध केली ॥१४९॥ ऐसी पाहोनि सिद्धी पूर्ती। हाटे तें सूप जों समपूर् सरती। अवचित उघडलीं नेत्रपातीं। स्वप्नस्थिती हें तें कळले ॥१५०॥ तात्काळ हाट्यांचें जाहलें मन। पदार्थ हे समस्त मिळवून। करावे बाबांस प्रत्यक्ष अर्पण। तदर्थ जाऊन शिरडीस ॥१५१॥ परी ते तेव्हां ग्वालेरीस। ^{२४}पत्र लिहिलें मुंबईस। वृत्तान्त साद्यंत कळविला स्नेह्यास। विनविलें शिरडीस जावें

२३. अर्ध्या पगाराचे पेन्शन. २४. Extract from Captain Hate's letter, dated X'mas, Lashkar, Gwalior, C. I., addressed to Mr. H. S. Dikshit : "Though I am miles away the favour that Sai Baba *Sad-Guru* shows on me is marvellous. Duty keeps me here, but I will take the first opportunity of coming to Shirdi. My humble respects to Sai Baba. I have sent a M. O. of Rs. twelve only. Please give Rs. 10 as '*Dakshina*' and Rs. 2 should be spent in buying ghee, wheat-flour, *dal* etc. as *shidha*. Please do keep on it, vegetable of वालपापडीच्या शेंगा. All this *shidha* etc. has a special meaning and I shall be highly obliged to you for this favour of yours."

स्वयें ॥१५२॥ टपालमार्गे येईल पैसा । शिधा घ्यावा योग्य तैसा । शेंगा पापडीच्या सुंदर खाशा । मिळवाव्या केशातरीही ॥१५३॥ उरला पैका सर्वें न्यावा । शिध्यासमवेत बाबांस द्यावा । चरण वंदूनि प्रसाद मागावा । तो मज द्यावा पाठवून ॥१५४॥ पैसा येतांच स्नेही निघाले । शिरडीस जाऊन सामान घेतलें । पापडीवांचून किंचित अडलें । तों एक टोपलें तें आलें ॥१५५॥ तें होतें जिये बाईचे माथां । तियेस बोलावून पाहूं जातां । शेंगाच पापडीच्या लागल्या हाता । अतिआश्चर्यता सकळांतें ॥१५६॥ मग तें सर्व साहित्य आणिलें । महाराजांसी सादर केलें । त्यांनीं निमोणकरांतें दिधलें । उदयीक ^{२५}निवेदिलें शिजवून ॥१५७॥ पुढें बाबा भोजना बैसतां । वरण-भातादिकां न शिवतां । शेंगाच तेवढ्या उचलून घेतां । आश्चर्य समस्तां वाटलें ॥१५८॥ शेंगाच तेवढ्या ग्रहण केल्या । त्याच तेवढ्या मुखीं घातल्या । हाट्यांना बहु आनंद झाला । वृत्तांत कळला हा तेव्हां ॥१५९॥ जया मनीं जैसा भाव । तैसाच कीं हा हाट्यांना अनुभव । पुढील कथेचा परिसा नवलाव । गोड लाघव साईचें ॥१६०॥ साईहस्तस्पर्शपूत । असावा एक रुपया गृहांत । इच्छा उद्भवली हाट्यांचे मनांत । पुरवीत मनोगत तो साई ॥१६१॥ मनाच्या वृत्ती कोट्यानूकोटी । त्यागून ओखटी धरावी गोमटी । मग पहा साईची कैची हतवटी । उभाच पाठीं भक्तांच्या ॥१६२॥ होतां ऐसी सदिच्छा निर्माण । सफळ व्हावया नलगे क्षण । निघाला एक स्नेही तत्क्षण । साईदर्शनकामुक ॥१६३॥ वृत्ती असावी मात्र गोड । नवल साई पुरवितो होड । जया सद्वृत्तीची आवड । तयाचें कोड त्या हातीं ॥१६४॥ तंव हाटे एक रुपया देती । तया स्नेह्यासी

२५. नैवेद्य केला.

अतिप्रीतीं। म्हणती नका पडूं देऊं विस्मृती। घाला हा हातीं बाबांच्या ॥१६५॥ स्नेही जेव्हां शिरडीस गेले। तात्काळ बाबांचें दर्शन घेतलें। चरण तयांचे माथां वंदिले। सन्मुख बैसले बाबांचे ॥१६६॥ दक्षिणेलागीं कर पसरितां। आपुली दक्षिणा दिधली प्रथमता। बाबांनीं खिशांत सुदिली अविलंबिता। काढी तो मागुता हाट्यांची ॥१६७॥ तोही रुपया जोडूनि कर। ठेवी बाबांचे करतलावर। म्हणे ही दक्षिणा मजबरोबर। हाटे डॉक्टर पाठविती ॥१६८॥ हा साई सर्वहृदयवासी। हाटे जरी ग्वालेरनिवासी। जाणुनी मनीषा तयांचे मानसीं। बैसले रुपयासी न्याहाळीत ॥१६९॥ होऊनियां प्रेमोन्मुख। बाबा रुपया धरिती सन्मुख। नवल अवलोकिती लावोनि टक। लोक टकमक देखती ॥१७०॥ दक्षिणांगुष्ठें वरचेवरी। उडवुनी झेलिती बाबा निजकरीं। ऐसी क्रीडा करूनि क्षणभरी। रुपया करीत ते परत ॥१७१॥ म्हणती “हा ज्याचा त्यास देई। सर्वें हा उदीचा प्रसाद नेई। नलगे आम्हांस तुझें कांहीं। स्वस्थ राहीं म्हणें तया” ॥१७२॥ घालूनि लोटांगण बाबांचे पायीं। उदीप्रसाद पाठवुनी ठार्यीं। घेऊनि बाबांची आज्ञा तो स्नेही। आला निजगृहीं ग्वालेरीस ॥१७३॥ आलियावरी ग्वालेरीतें। रुपया देऊनि डॉक्टरांतें। कळविलें सकळ वृत्तांतातें। दाटलें भरतें हाट्यांतें ॥१७४॥ म्हणे मनीं जैसा हेत। केला होता जैसा संकेत। जाणोनि माझें मनोगत। पुरविला मनोरथ बाबांनीं ॥१७५॥ ऐसें वाटलें हाट्यांचे मना। परी ही तरी त्यांची कल्पना। कोण जाणील संतांची योजना। प्रयोजना तयांच्या ॥१७६॥ हें जरी म्हणावें निश्चित। तीच पहा दुसरी प्रचीत। ती तों याहून विपरीत। ज्याचें मनोगत त्या ठावें ॥१७७॥ एकाचा रुपया परत देती। एकाचा तो खिशांत सुदती। कारण काय वदावें निश्चितीं। काय

चित्तीं बाबांच्या ॥१७८॥ त्यांचीं कारणें तयांस ठावीं। आपण केवळ मौज पहावी। ऐसी गोड संधी न दवडावी। कथा परिसावी ये अर्थी ॥१७९॥ एकदां वामन नावेंकर। जयांस बाबांचें प्रेम अपार। आणिला एक रुपया सुंदर। भक्तिपुरःसर अर्पाया ॥१८०॥ एका बाजूस कोरिली होती। राम लक्ष्मण सीतासती। दुजिया बाजूस रम्य मुर्ति। होता मारुती बद्धांजळी ॥१८१॥ तया अर्पणीं पोटीं हेत। हस्तस्पर्शापाठीं तो परत। मिळावा उदीप्रसादासहित। म्हणून हस्तांत ठेविला ॥१८२॥ कोणा मनीं काय हद्गत। बाबा हें तों सकळ जाणत। तरी तो रुपया पडतां हस्तांत। तात्काळ खिशांत सुदिला ॥१८३॥ वामनरावांचा मानस। माधवरावांनीं कळविला बाबांस। रुपया परत करावयास। विनविलें तयांस अत्यंत ॥१८४॥ “त्याला कसला द्यावयाचा। आपणांसचि तो ठेवावयाचा”। वदले बाबा स्पष्ट वाचा। वामनरावांच्या समक्ष ॥१८५॥ “तरीही तो देईल। रुपये पंचवीस याचें मोल। हा मी यासी देईन बदल”। म्हणाले बोल तयाला ॥१८६॥ मग त्या एका रुपयालागीं। वामनरावानें लागवेगीं। तेही मिळवून जागोजागीं। बाबांलागीं दिधले ॥१८७॥ तेही पूर्ववत खिशांत ठेविलें। म्हणती रुपयांचे ढिगार लाविले। तरी त्या रुपयासवें न तोले। उणें ते मोलें तयापुढें ॥१८८॥ म्हणती शामा हा तूं घेई। असूं दे हा आपुले संग्रहीं। देव्हाच्यामार्जीं ठेवून देई। करीत जाई पूजन ॥१८९॥ आतां हें ऐसें काय करितां। विचारावयाची कोणास सत्ता। साई योग्यायोग्य जाणता। देता घेता समर्थ ॥१९०॥ असो आतां ही कथा आटपतां। विसांवा देऊं श्रोतयां चित्ता। जेणें मनन आणि निदिध्यासता। कथा परिसतां

घडावी ॥१९१॥ केलें काय ऐकलें श्रवण । पचनीं न पडे मननावीण । वरी न घडतां निदिध्यासन । श्रवण
निष्कारण होईल ॥१९२॥ तरी हेमाड साईंसी शरण । मस्तकीं धरी साईंचे चरण । सकळ साधनांचें हें साधन ।
पुढील निवेदन पुढारां ॥१९३॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते । भक्तहेमाडपंतविरचिते । श्रीसाईसमर्थसच्चरिते ।
स्वप्नकथाकथनं नाम एकोनत्रिंशत्तमोऽध्यायः संपूर्णः ॥

॥ श्रीसद्गुरूसाईनाथार्पणमस्तु । शुभं भवतु ॥